

Andrzej Orczykowski

Kollokwium habilitacyjne ks. dr. Henryka Stawniaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 43/3-4, 421-423

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOLOKWIMUM HABILITACYJNE KS. DR. HENRYKA STAWNIAKA

Dnia 6 czerwca 2000 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr. Henryka S t a w n i a k a, kapłana ze Zgromadzenia Księży Salezjanów (SDB), adiunkta w Katedrze Kościelnego Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego tegoż Wydziału. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa: *Niemoc płciowa jako przeszkoda do małżeństwa. Ewolucja czy zmiana koncepcji?* (Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2000, ss. 407). W charakterze recenzentów dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej wystąpili: ks. prof. dr hab. Bronisław Z u b e r t (KUL), ks. prof. dr hab. Jan D y d u c h (PAT), ks. prof. dr hab. Ryszard S z t y c h m i l e r (UKSW). Kolokwium habilitacyjnemu przewodniczył Dziekan Wydziału ks. prof. dr hab. Julian K a ł o w s k i.

Rozprawa habilitacyjna ks. dr. H. S t a w n i a k a jest próbą krytycznego określenia i omówienia niemocy płciowej jako przeszkody do zawarcia małżeństwa. W kręgu zainteresowań badawczych Autora znalazły się zarówno kwestie związane z wykładnią kanonu 1084 KPK dotyczące tej tematyki, jak również problemy łączące się pośrednio z niemocą płciową, a stanowiące jednak istotne pytania dotyczące niezdolności do aktu małżeńskiego, jak np.: tzw. "zmiana płci" czy kanoniczna ocena terapii medycznych, chirurgicznych i protetycznych. Rozprawa, w oparciu o fakty i dokumenty, ukazuje ewolucję nauki kościelnej w sprawach małżeńskich i jest nowym ujęciem przeszkody impotencji zarówno w doktrynie prawa, jak i jurysprudencji.

Zasadniczy problem rozprawy habilitacyjnej ks. dr. H. S t a w n i a k a, sformułowany i ujęty w tytule pracy, został zaprezentowany i wyjaśniony w pięciu rozdziałach.

W pierwszym rozdziale, na tle traktowania w prawie rzymskim i żydowskim osób dotkniętych impotencją, został ukazany proces kształtowania się przeszkody impotencji w dawnym prawie kościelnym, począwszy od Dekretu Gracjana, a zakończywszy na Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 r. Autor dokonał krytycznej analizy brewe *Cum frequenter* papieża Sykstusa V z 1587 r. i starał się ustalić: czy rzeczywiście brewe zalicza wszystkich eunuchów i *spadones* jako niezdolnych do małżeństwa i sankcjonuje nieważność zawartych przez nich małżeństw; czy wymóg

verum semen przy zdolności do spełnienia aktu małżeńskiego wynika z *Cum frequenter* czy z interpretacji tego dokumentu; dlaczego *verum semen* stało się przez cztery wieki kluczem interpretacji brewe? Na zakończenie I rozdziału została zarysowana koncepcja przeszkody niemocy płciowej w świetle Kodeksu z 1917 r.

Rozdział drugi jest prezentacją i analizą Dekretu Kongregacji Nauki Wiary z 1977 r. dotyczącego impotencji pod kątem dokonujących się przeobrażeń prawnych w tej materii. Ks. H. S t a w n i a k zwrócił uwagę na jego genezę, naturę prawa oraz skutki i aplikację. Autor przeprowadził analizę usiłując ustalić odpowiedź na pytanie: czy przez rozstrzygnięcia Dekretu dokonuje się ewolucja czy zmiana koncepcji przeszkody niemocy płciowej?

Próba współczesnej interpretacji kan. 1084 KPK/1983 stanowi przedmiot III rozdziału. Analiza oscylowała wokół określenia koniecznych elementów ujęcia aktu małżeńskiego i wymogu *humano modo*, scharakteryzowania wyznaczników (*impotentia antecedens, perpetua, absoluta vel relativa et certa*) i rodzajów impotencji po stronie mężczyzny i kobiety. Przy rozstrzygnięciu podstaw natury prawa istnienia przeszkody, wobec rozbieżnych opinii, Autor zaproponował przeniesienie jej na inną płaszczyznę rozumowania i skupienie się na naturze małżeństwa. Ponadto ks. H. S t a w n i a k postawił pytanie: czy trzeba łączyć niezdolność do aktu konsumującego małżeństwo kan. 1061 §1 z niezdolnością do aktu małżeńskiego po myśli kan. 1084 §1?

Czwarty rozdział podejmuje problemy pozostające w wewnętrznej relacji do analizowanej przeszkody małżeńskiej. Ich wybór jest podyktowany toczącymi się dyskusjami i wyzwaniem czasu. Stąd ks. H. S t a w n i a k podjął kwestię podobieństw i różnic relacji kan. 1084 § 1 i kan. 1095 nr 3 KPK dotyczących niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich, zwłaszcza w odniesieniu do wymogu trwałości przy *impotentia coeundi* i *incapacitas assumendi*. W kontekście różnych opinii uczonych, Autor podjął próbę ustalenia, którą z tych norm należy stosować przy anomalii psychicznej dotyczącej współżycia małżeńskiego. Wobec dylematów duszpasterskich i dyskusji naukowych, w rozprawie habilitacyjnej, zostało dalej przedstawione w aspekcie suponowanej niemocy płciowej – odróżniając przy tym kwestie dopuszczenia do zawarcia małżeństwa i orzekania nieważności małżeństwa – zagadnienie transseksualizmu i homoseksualizmu. Przy transseksualizmie problemy oscylują wokół pytań: co oznacza tak zwana „zmiana płci”?; czy to jest transformacja osoby, czy jedynie pewna modyfikacja?; czy przy obecnym stanie techniki po modyfikacji płci możliwe jest współżycie seksualne zgodne z wymogami prawa kanonicznego? Została dokonana ocena niektórych terapii medycznych, chirurgicznych i protetycznych. Przeprowadzona analiza obrazuje na ile współczesne techniki medyczne pomagają osobom dotkniętym niemocą płciową i przyczyniają się do ustania przeszkody do zawarcia małżeństwa.

Ostatni rozdział jest skonfrontowaniem koncepcji małżeństwa jako wspólnoty całego życia, mającej na celu dobro małżonków oraz zrodzenie i wychowanie potomstwa (kan. 1055 KPK) z zasadnością istnienia przeszkody niemocy płciowej. Autor szczegółowo analizuje kwestię: czy natura małżeństwa rzeczywiście uzasadnia istnienie przeszkody niemocy płciowej?

Rozprawa habilitacyjna ks. H. S t a w n i a k a oparta na licznych materiałach źródłowych, opracowaniach autorów polskich i zagranicznych, a przede wszystkim własnej refleksji naukowej stanowi poważny wkład w badania nad zasadnością istnienia przeszkody niemocy płciowej w systemie prawa kościelnego.

Biorąc pod uwagę ocenę rozprawy habilitacyjnej, całego dorobku naukowego i pozytywną ocenę kolokwium habilitacyjnego Rada Wydziału podjęła uchwałę o nadaniu ks. H. S t a w n i a k o w i i stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Dnia 30 października 2000 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego nadającą ks. H. S t a w n i a k o w i i stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Ks. Andrzej Orczykowski SChr

NOWI MAGISTRZY PRAWA KANONICZNEGO

W ostatnim okresie dyplom magistra prawa kanonicznego uzyskali następujący absolwenci Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW:

1. Ryszard Przybysz, przedkładając pracę pt. *Nieuczciwa reklama porównawcza w świetle ustawodawstwa polskiego na tle ustawodawstw wybranych państw obcych*, napisaną pod kierunkiem p. prof. J. Błęszyńskiego;

2. Anna Traczewska, przedkładając pracę pt. *Prawa rodziców w europejskiej konwencji praw człowieka i podstawowych wolności*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. J. Krukowskiego;

3. Ks. Kazimierz Krużel, przedkładając pracę pt. *Obowiązki małżeńskie w świadomości oficerów garnizonu Olsztyn*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. R. Sztychmiera;

4. Grzegorz Kamiński, przedkładając pracę pt. *Rękopisze przy zawieraniu małżeństw mieszanych w świetle prawodawstwa posoborowego*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. R. Sztychmiera;